

Titel: BREV TIL: Eli Fischer-Jørgensen FRA: Louis Hjelmslev (1951-12-28)

Citation: "BREV TIL: Eli Fischer-Jørgensen FRA: Louis Hjelmslev (1951-12-28)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 2. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds:
https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_115-shoot-wacc-1992_0005_115_36-52_0030_p2_bP1_TB00001/facsimile.pdf (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Men ser vi nu endvidere paa det intrinsic indholdssystem og det intrinsic udtrykssystem, der foreligger koordinerede i et givet sprog, saa er det klart, at det ogsaa maa bero paa usus, at netop disse to konkrete systemer er koordinerede. Man kunde godt have det samme indholdssystem men et andet udtrykssystem, eller det samme udtrykssystem men et andet indholdssystem. (Sal. Uldall, Acta Linguistica 2.15.) Det er ogsaa klart, at koordineringen mellem de to planers intrinsic systems hanger sammen med de projicerede enheder: som da har fremhævet, beror figurkompositionen paa kompositionen mellem projicerede enheder og kunde ikke eksistere uden denne.

Usus ser da ud til at kunne defineres som koordineringen mellem intrinsic systems.

strata

Endvidere iagttaget vi i begge planer, at (jf. 4/12 51) en projiceret enhed kan deles i dele, af hvilke nogle qua intrinsic units fremkommer ved deling af størrelser der har større udstrækning end den betragtede projicerede enhed. Jeg har nævnt *ak* i *guringak*: konsonanten *ak* kan deles i konsonanter - men disse er fremkommet af en deling af stavelseslæmmen, og disse har større udstrækning end *ak*. Dette eksempel er vist tilstrækkeligt: det er i udtryksplanet altfor let at finde flere - det er den normale situation; indholdsplanet er næppe for mal *ak* udi, til at der let kan gives gode eksempler; men der er ingen grund til at betvivle, at det i indholdsplanet i denne henseende forholder sig paa samme maade som i udtryksplanet.

Nu er tænkt den, at alt, hvad der ovenfor er sagt om koordineringen mellem de to planer (indhold og udtryk), ogsaa gælder om koordineringen mellem de to strata (form og substans) i hvert af de to planer. Vi har netop ogsaa her projicerede enheder. Det er velkendt, at formen projiceres paa substansen; men dette kan ogsaa ses som noget gensidigt. Endvidere er koordineringen arbitrar og usubstant, og der kan være 'accidental gaps'.

2 Forsøgsvis et konkret eksempel: Den omstændighed, at taxemet *k* manifesteres som lyden (fonemet) /t/ og ikke f. o. som /p/, og den omstændighed, at taxemet *p* manifesteres som lyden /p/ og ikke som /t/, samt den omstændighed, at lyden /t/ manifesterer *k* og ikke *p*, og at lyden /p/ manifesterer *p* og ikke *k*, - det svarer til det arbitrære forhold mellem konsonanter og plerematis. Og den omstændighed, at eet formsystem koordineres eet substanssystem, og ikke et andet, og omvendt, svarer til, at ogsaa koordineringen af det intrinsic udtrykssystem og det intrinsic indholdssystem er arbitrar og usubstant.

Ms: Det er
varianterne
der deles.

3 Endvidere iagttaget vi i begge strata: baade i formen og i substansen, at en projiceret enhed kan deles i dele, af hvilke nogle qua intrinsic units fremkommer ved deling af størrelser der har større udstrækning end den betragtede projicerede enhed.